

Осипенко К.А., слухач магістратури
факультету № 1 ННІ № 3
Національної академії внутрішніх
справ

Науковий керівник: *Христюк О.С.*,
викладач кафедри юридичної
психології Національної академії
внутрішніх справ

ДЕБРИФІНГ ЯК МЕТОД ЕКСТРЕНОЇ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ ОСОБАМ, ЯКІ БЕРУТЬ УЧАСТЬ В АНТИТЕРОРИСТИЧНІЙ ОПЕРАЦІЇ

Захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу [1]. Проведення антитерористичної операції на Сході України виявило важливість та значення професійної підготовки військових до захисту державності. Учасниками бойових дій закон називає осіб, які брали участь у виконанні бойових завдань по захисту Батьківщини у складі військових підрозділів, з'єднань, об'єднань всіх видів і родів військ Збройних Сил діючої армії (флоту), у партизанських загонах і підпіллі та інших формуваннях як у воєнний, так і у мирний час [2–3]. Виконуючи бойові завдання в умовах військових дій, вони переживають безліч негативних станів: страх, апатію, ступор, рухове збудження, агресію, нервову тремтіння, плач, істерику, паніку тощо. Людина, яка пережила травмуючу подію, відчуває загострену потребу висловити свій досвід і осмислити його в процесі спілкування, так само як і група людей, яка опинилася в біді або населення регіону під час стихійного лиха завжди сподівається на допомогу ззовні (на співчуття до своїх страждань і розуміння своїх вимог). Дуже часто доводиться чути від учасників АТО, що їх «не чують», отже людина залишається сам-на-сам зі своїми переживаннями, почуттями. Намагаючись самотійно справитися з таким «вантажем», більша частина військовослужбовців демонструє девіантну поведінку (вживання алкоголю, надмірне паління, суїцидальні тенденції тощо). Екстремальні ситуації – суворі і жорсткі

випробування міцності людського духу, всіх психічних і фізичних можливостей людини. Кожен військовослужбовець – індивідуальність, яка потребує уваги, допомоги та підтримки, яку крім близьких людей, йому повинен надавати професійний психолог.

Одним з методів групової психологічної допомоги в кризовій ситуації виступає дебрифінг, тобто організоване обговорення стресу, спільно пережитого військовослужбовцями при вирішенні завдань бойової діяльності [4, с. 12]. Дана методика розроблена американцем Д. Мітчелом у 1983 році для працівників «небезпечних професій» (рятувальники, пожежники, військовослужбовці під час бойових дій та ін.). Дебрифінг чітко структурований і має 7 стадій: ввідна фаза; фаза «факти»; фаза «думки, емоції, почуття»; фаза «симптоми»; фаза «інформування»; фаза «закриття минулого» завершуючи фаза [5, с. 47]. Основна мета проведення де брифінгу – зменшення психологічного напруження та зниження рівня негативних емоцій.

Ми вважаємо, що застосування даного методу дозволяє надати психологічну допомогу учасникам АТО якомога швидше по «гарячих слідах»; оскільки чим більше часу пройде з часу травмування, тим вища ймовірність хроніфікації розладів, настання патологічних змін в організмі і поведінкових розладів (алкоголізації, зловживання наркотичними засобами та ін.). Крім того, на нашу думку, психологічну допомогу слід надавати якомога ближче до місця події без зміни обставин і соціального оточення та з метою мінімізації негативних явищ «госпіталізму», тобто ставлення до свого порушеного психічного стану, як до важковилікового. Якщо травматична подія відбулася з групою осіб, то рекомендується обговорити її разом з цією ж групою (підрозділом). Обговорення події повинно здійснюватися відповідно до заданих правил, які забезпечують травмованій людині безпечну ситуацію, в цьому випадку вона може проявити свої почуття і отримати психологічну підтримку з боку інших членів групи, що дає можливість зосередитися на спогадах, з'ясувати шляхи виходу зі складних ситуацій, стратегії подолання негативних станів, на переосмисленні того, що сталося.

Але слід зважати на те, що зазвичай в гострій фазі постстрессових порушень групові стратегії не

використовуються, тому що постраждали знаходяться на різних стадіях стресу, часто просто не готові обговорювати свої почуття в групі, але у тих випадках, коли їм вдається виговоритися, психічний стан суттєво поліпшується, спогади, нічні жахи зменшуються.

Після повернення з території проведення бойових дій військовослужбовець повертається до свого нормального життя, але зробити це не так просто. Спогади весь час не дають спокою, здається, ніби йому загрожує небезпека і треба ховатися від снаряду або обстрілу, може спостерігатися підвищена конфліктність, агресія, апатія, загострення хронічних захворювань, а особливо важко пережити втрату бойового товариша, з яким він разом пройшов довгий шлях пліч-о-пліч і який загинув на його руках. Пройде час і всі розлади минуть, або зменшать свій прояв, але щоб перейти зі стану війни в стан миру, дуже важливим моментом є зустріч зі своїми бойовими побратимами, контакт з іншими бійцями, адже ніхто так добре їх не зрозуміє, бо разом вони пройшли цей важкий шлях. Існують волонтерські програми, побудовані на позиції «боєць для бійця», де волонтери-психологи мають досвід участі у бойових діях. Слід зазначити, що можна провести повторний дебрифінг через 2–3 тижні після виводу підрозділів із зони проведення АТО з метою виключення необхідності проведення в подальшому повного дебрифінгу або навпаки стимулювати участь в тому разі, якщо така потреба виникне.

Можна зазначити, що дієвість дебрифінгу було підтверджено вітчизняними психологами в ході надання медико-психологічної допомоги особам, які постраждали від землетрусу у Вірменії, від аварії з радіоактивними елементами в м. Гоянія у Бразилії, від природних катастроф на острові Монтесерата (Алексіс Лоренсо Руїс), в ході проведення реабілітаційних заходів з особовим складом сил ООН, що знаходяться в Боснії (О. О. Теличкін), і Вітебському реабілітаційному центрі (Н. В. Якушкін).

Список використаних джерел

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

2. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України від 22.10.1993 р.

3. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей: Закон України від 20.12.1991 р.

4. Пам'ятка психологу для психологічного супроводження СБД ОБ НГУ в екстремальних умовах. – Київ: ГУНГУ, 2014 р.

5. Малкина-Пых И.Г. Психологическая помощь в кризисных ситуациях / И.Г. Малкина-Пых. – М.: Изд-во «Ексмо». – 2005. – 960 с.

Ищук Д.О., здобувач наукової лабораторії з проблем досудового розслідування Національної академії внутрішніх справ

ПЛАНУВАННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ БЕЗВІСНИМ ЗНИКНЕННЯМ ОСІБ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

Одним із найбільш актуальних напрямів підвищення ефективності розкриття та розслідування злочинів, пов'язаних із безвісним зникненням особи, як втім й інших видів злочинів, є застосування в роботі правоохоронних органів сучасних криміналістичних концепцій планування розслідування, під яким прийнято розуміти розумову діяльність з визначення шляхів і засобів розслідування, обставин, які підлягають встановленню, а також системи і тактики слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій та оперативно-розшукових заходів для найбільш ефективного досягнення поставлених цілей розслідування [1, с. 216].

Основою планування розслідування фактів безвісного зникнення особи виступають версії про можливі причини та обставини зникнення людини [2, с. 277].

По фактах безвісного зникнення громадян висуваються дві типові версії (які розподіляються на безліч конкретних версій з врахуванням наявної інформації по факту зникнення